

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.
За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.
За све остале земље годишње
30 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштомском
упутницом непосредно админис-
трацији „Гласа Црногораца“ на
Цетиње, а коме је наручнице, г.
Петру Раманковићу, к. п. аген-
ту у Котор. Дописи се шаљу
уредништву. Рукписи се не вра-
ћају.

За огласе плаћа се: за сваку
речицу или за број од пет цифа
ра по 2 ковриче за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 коврича.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

М И

ИЖКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог нашег Министра
Војног производимо:

У чин артиљеријског поручника артиљер-
ијске потпоручнике: Петра Лекића, Јаго-
ша Велимировића, Божо Ракочевића, Мила
Мартиновића, Риста Бранковића, Раја Ла-
бана, Ђока Перовића, Драга Дедовића,
Марка Бурашковића, Блажа Божовића,
Тома Ласића и Вукасина Божовића.

Наш Министар Војни нека из-
врши овај Указ.

Бр. 3589 П
960.

Цетиње, 29 септембра 1904 г.

Никола р.

Министар Војни

В. И. Пламенац с/р.

М И

ИЖКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог нашег Министра
Војног производимо:

У чин пјешадијског поручника пјешадиј-
ске потпоручнике: Андрију Раичевића, Ри-
ста Лекића, Гаврила Даковића, Пова Ги-
лића, Вукана Бурановића, Вуксана Рапо-
вића, Јована Жижича, Зарију Вуканови-
вића, Милоша Бајагића, Милошу Зорића,
Радоја Николића, Вука Влаховића, Тома-
ша Драговића, Ђура Ивовића, Сава Мар-
тиновића, Борђију Драговића, Ђура Пеко-
вића, Војина Лазиновића, Никољу Поповића,
Јевта Ненешића, Јована Мићуновића, Стан-
ка Стругара, Јована Павићевића, Андрију
Ненешића, Стева Ђонковића, Вељко Бу-
рашковића, Борђију Бајовића, Стевана
Павловића, Станка Грубача, Петра Ле-
кића, Шћепана Мијусковића, Павла Ку-
совића, Века Божовића, Вида Пејановића,
Милету Бежиновића и Спасоја Гардашковића.

Наш Министар Војни нека из-
врши овај Указ.

Бр. 3619 I
1053.

Цетиње, 30 септембра 1904 год.

Никола р.

Министар Војни

В. И. Пламенац с/р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

У четвртак вече био је у Свјетлом
Двору свечани објед у част кр. грч-
ког дипломатског агента на Цетињу,
г. Стамати Антониула и госпође
му. Обједу су присуствовали Њ. Њ.
Кр. В. В. Господар, Књаз Насљедник
и Књагиња Малица, Њ. В. Књаз
Мирко, министри и великодостојници.

ЦЕТИЊЕ, 1 октобра.

ЗАШТО СЕ РАТУЈЕ НА ДАЛЕКОМ ИСТОКУ?

И ако још није свршена ни прва
фаза рата, опет су сви јевропски на-
роди појмили, да свршетак овога
прваог сукоба мора интересирати
не само ратујуће стране, во и цео
остали свијет.

Што је то Кореја, а што ли
Манџурија? — То су у сваком слу-
чају такве земље, да оне ни с које
стране не заслужују, да се са њих

пролије толика племенита крв, нити
да се толике милијарде за њих преспу
у пламену и диму од шрапнела.

Тако велик рат за тако малу
вриједност раван би био лудости.
Јапанци би требало рачунати за
прве луђаке, кад би они уложили и
потоњег војника своје резерве и кад
би за вјекове уназад из своје финан-
сије, само ради превласти над Коре-
јом и ради освојења Портартура.
Они су се встали у почетку као
борци за слободу трговине, те су
тијем задобили неке симпатије у Ин-
глеској и Америци, али се је мало
иза тога показало, да је то с јапан-
ске стране било само притворство.
Од кад су показали своју праву боју,
најприје у Чемулпу, а за тијем у
Чифу, свако се уверио, да Јапан
нити служи, нити може служити
принципима модерног права и хума-
нитарности,

Не, овај рат нити је рат ова-
јачки, нити рат за идеју. На шта
више, њему не лежи у основу ни
национална антипатија, која често
подиже један народ против другог,
с цијељу да један другог уништи.
Међу Русијом и Јапаном није до сад
било никакве међусобне мржње.

Говорило се и то, да Јапан има
потребу да се шири, и да његово
острвље није довољно да исхрани
шездесет милијона људских створова.
Према томе би ово за Јапан био
рат економски. Али чудновата је та
економија, која предаје непријатељ-
ском огњу и мачу најодлучивији
цијет свога народа и потоњи новчани
из своје кесе! Од кад су то плодне
нације принуђене биле, да ратују и
освајају због земљишта за сувишаке
свога становништва? Ко је икад за-
брано Јапанцима, да се попут Ки-
тајца, Италијанаца, Ђемаца и др.,
шире и селу по другим земљама?
Напротив, Јапанци се показују као
народ, који је врло мало расположен
за колонизацију, а као доказ за то
може нам послужити Формоза, коју
су освојили 1894. године, па су од
тада увезли на то острво само вој-
ника, инжењера и топова, а међу
тијем земље за обрађивање има доста,
а насељено је врло слабо.

Тежње јапанске у овом рату не
могу друго бити, већ искључиво вој-
ничке и политичке. Они су од Јев-
ропе позајмили вјештине, науке и
цивилизацију само за то, да окрену
против ње исте то оружје, којим се
превласт задобила.

Настај Јапана против Русије
само је, дакле, онда разумљив, ако
га узмемо као настај једне расе
против друге. Јапанци иду за тијем,
да задобују хегемонију жутој раси,
и да најприје на Азије, а доцније и
ко зна од куда, истисну бијелу расу.

Ето то је оно, зашто ратују
Јапанци, и Јевропа је данас нало-
жена истој опасности, којој бјеше
некад изложена Римска империја, кад
јој варвари господарство срушише.

Ако, дакле, царевина Царевине
Сунца успије да по каквоме чуду
потисне Русију, одмах ће иза тога
доћи ред на друге јевропске државе.
Положај Француске у Индо-Китају,
Њемачке у Кучао, Инглеске у до-
лини Јансекајанга и у Вејхајнеју и
Савезних Држава на Филипинима
биће нестаалан, и њихов опстанак
тако биће од данас до сутра. Тако
ће да се развија снага јапанска, а

Китај, покорени и просвијетљени од
својих нових господара, откриће тој
новој гигантској империји неисцрпне
изворе и у богатству и у људима,
па ће тек тада „магушка“ Јевропа
да види, што вриједе они Китајци,
чије је јунаштво она и до сад врло
неравноложно потцијевивала.

Русија је, дакле, она држава,
на коју су упртни погледи не само
цијеле Јевропе, него и цијеле бијеле
расе, да ту најевду отклони. У томе
страшном двојбу њој нијесу потре-
бити ни савезници, ни посредници.
Она има доста и снаге, и стрпљења,
и јунаштва, да сврши рат и да као
побједитеља закључи мир. Али се
привати мора, да она ради, страда
и бори се не само за себе, него за
цео цивилизовани свијет.

Изгледа, да јој је само Прови-
ђење одредило тај велики задатак,
да буде стража и чувар хришћанске
цивилизације против освајачке расе,
која јој угрожава. Ту је мисију она
вршила и до данас, а највише је вр-
ши баш данас. Она се је као какав
непрелазни бедем истакла, да на Да-
леком Истоку стане на пут жутој
инвазији у Јевропу.

Јевропска дипломатија била је
изванредно далековидна, кад је 1894
год. у Симоноски стала на пут Ја-
пану и спријечила му, да се утврди
на азијатском континенту, а данас
та политика мора бити више по-
икада на дневном реду у Јевропи.
Мир и сигурност бијелијех народа
могу бити очувани само тако, ако
Русија успије да одржи у снази ри-
јешенја од 1894 г., ако стане као
кључ између Јапана и Китаја и ако
потисне Јапан на његова острва.

То је мандат, који јој се даје,
како од држава јевропских, тако и
од америчких, и с тога њу у томе
тепком задатку морају пратити сим-
патије и најбоље жеље свију цивили-
зованих народа.

К ентузијазму што га пробуђује
Куропаткинво одступање и Стесе-
љво јунаштво, мора се придружити
и осјећање благодарности свију за
оне услуге, које се тијем ције пре-
власти хришћанског свијета у опште.

Рат је наступио управо на ври-
јеме, да свако отвори очи и да види
огромну непријатељску снагу, која
се развија, и опасност, која се отуда
спрема.

ВОЈНИЧКИ МАНЕВАР

(од 20 до 22 септембра 1904)

У прошлости броју нашега листа на-
вјестили смо, да ћемо донијети ошпиран
најјештај о нашем војничком маневру, што
ево овим и чинимо.

У маневру су учествовали 12 бата-
љона народне војске, једна пољска и 2
брдске батерије. Снага ова била је подије-
љена у ова два одреда:

1. У источни одред — оборно мјесто
Биоче — у коме су била батаљона: Пи-
перски, Мартиновићи, Слушка и Петру-
шински из III бригаде; Доњо Кучки, Ле-
шкопољски и Подгорички из V. бригаде и
1 брдска батерија од 6 топова. Потоњег
дана маневра овом одреду се придружила
још једна пољска батерија.

У свему је дакле овај одред имао 7
батаљона и двије батерије.
2. У западни одред — оборно мје-
сто Ријека — који су састављали бата-
љони: Чевско-Бјелички и Пешивачки из
I бригаде; Цеклински и Ђепански из II
бригаде и Команско-Загарачки из III бри-
гаде; једна брдска батерија од 4 топоа.

Овај одред у све је имао 5 батаљона
и једну батерију.

У два сата по подне 20 септембра,
одреди су се размјестили на бивак на овна-
ченим тачкама, где су командантима одреда
предате слиједене задаће:

а) Источном одреду.

Источни одред у снази од 7 батаљона
и једне брдске батерије од 6 топова под
командом бригадира војводе М. Вучинића,
шефа штаба, капетана Јова Боџира, који
се налази 20 септембра у 2 сата по подне
на Биоче, добио је наредбу, да се сутри
дан крене преко Момишања, Круса, Буроња
и Косијера к Цетињу, које је — по чувењу
— војска оставила и да заузме оружје и
муницију, која се тамо налазила, и да
уништи резервну храну.

Према најјештају навидница, непри-
јатељски одред, који је заштићаво Цетиње
у снази од 4-5 батаљона, налази се раз-
мјештен у околини варошине Ријеке.

б) Западном одреду.

Из одузетих непријатељу диспозиција
увиђа се, да је непријатељски одред у снази
од 7 батаљона и једне брдске батерије од
6 топова, а који се налази у селу Биоче,
добио наредбу, да се крене 21 септембра
преко Момишања, Круса и Буроња к Це-
тињу, да заузме тамо оружје, муницију и
да уништи резервну храну.

Западном одреду, који је састављен
из 5 батаљона и једне брдске батерије од
4 топоа, који се налази у варошица Ријаца,
под командом бригадира војводе Ђура Пе-
тровића, шеф штаба капетан Никола Ми-
тровић, — наредено је, да се крене у јутро
21 септембра на сусрет непријатељу — да
га развије и потисне преко Мораче.

У 6 сата у вече, 20 септембра, настало
је ратно стање. У то исто вријеме одасла-
ли су одреди предстраже, и то:

Источни одред најјештаје је предстра-
же пред Смоковцем, да чува излазак из
клинца, у ком се одред налазио; а западни
је изаслао предстражу у село Мотерице.

Осим предстраже, оба команданта од-
реда изаслали су летеће одреде са задатком
да заузму висове, који се налазе на западу
од ријеке Ситнице и који су имали велики
значај за обе стране. Летећим одредима
наредено је уз то: Источном, да заузме
мостове на Ситници, а Западном да их раз-
руши. Ноћ, која је с великом кишом на-
ступила, одреди су мирно провели. У 5 сати
најутра, 21 септембра, одреди су оставили
биваке. Источни одред кренуо се кроз уски
Маазнички клинац — по лијевој обали
Мораче, и продужио осигуравање овог уског
излаза из клинца. У 7 сати најутра изашо
је на раван Загорич, где је добио најје-
штај да је изаслати у вече летећи одред
дошао у сукоб на ријеке Ситнице са не-
пријатељским одредом. Командант одреда
одмах је наредио предходници, да потпо-
могне летећи одред, а главнини је наредио,
да убрза кретање к Ситници.

Што се тиче Западног одреда, он се
упутио преко Мотерица, Параца, Градца на
Буроње с наміјером, или да притече у по-
моћ свом летећем одреду, ако овај буде
успио да заузме висове западно од Сита-
нице, или ако непријатељ буде заузео ове
висове, да се распореди на превлаштите у
околини Буроња и Градца и да идућег
дана иде непријатељу у сусрет бојем.

Већ 21 септ. у зору летећи су се од-
реди сукобили на Ситници. Источни, по-
што је пријешао преко ријеке у село Бери
и на тај начин осигурао иза себе мостове,
заузео је висове западно од Круса. У то исто
вријеме појавио се западни Летећи одред
правцем од Ђекота. Бјерба се у зору отпо-
чела и продужила се је; један и други
одред подржавали су ватру и не прешавши
на јуриш, остали су у таквом положају до
9 ура најутра, док је до Ситнице приспјела
предходница Источног овреда.

Командант предходнице, пошто је из-
вијестио главнину о ситуацији и припремио
ватром прелаз преко ријеке — отпочео је
прелаз.

У исто вријеме приспјео је на мјесто
судара Његово Краљевско Височанство
Књаз Господар. Пошто је разгледао поло-
жај и одобрио распоред с обе стране —
ушљед рђива кишовита времена — заповједио
је, да се судар одложи за идући дан, а
да се војска размјести по кантованима с
тијем, да крене из њих 22 септембра, и то
Западни одред у 5 сати, а Источни у 7
сати најутра.

Међутим била је одређена демаркациона линија. Одреди су се размјестили. Источни у Горњој и Доњој Горици, Момишћима, Толошима и Доњим Кокотима; а Западни у Бурсама, Градцу, Станислављевићима и Курнету.

При рјешавању, мостови на Ситници доувањали су Источном одреду.

Бој 21 септембра имао се је водити око прелаза на Ситници и око заузећа висова западно од ње.

Да би се судар извршио у близини села Круса, где је прије 108 година тога дана одржана знаменита победа над војском Махмута паше Бушатлије, по заповједи Његовог Краљевског Височанства Књаза Господара, руководац маневра, војвода Пламенац, одредио је оперативну зону, преко чије границе одреди нијесу смијели изапати обухватне колоне. Сјеверну границу те зоне чинио је правац: Зеленика, Бусовник, а јужну: Миџиња, Веља Страна и Корнет.

Око 7 сати на јутра, 22 септембра, западни одред заузео је главном свагом село Крусе и висове јужно од њега, а да спријечи прелаз противника преко Ситнице, изаслао је један дио снаге на предне положаје изнад ове ријеке.

Око 8 сати на јутра Источни одред истакнувши пољску батерију на положају западно од Горице, а поставивши брдску батерију на западним странима Зеленике, отпочео је јаку артиљеријску ватру против непријатељских положаја, под чијом ватром почела је пјешадија прелаз преко Ситнице. Артиљерија западног одреда одговарала је на непријатељску ватру.

Око 9 сати на јутра источни одред био је извршио прелаз и одмах се развио у борбени поредак, те користећи се погодном земљиштем по ком је наступао, управо је напао против центра и десног крила противничког, који се био вјешто укрио и размјестио на положају.

Предња одјелања западног одреда живео су одступила под натиском источног одреда и око 10 сати изјутра повратила су се на главни положај. Затијем је бој отпочео по цијелом фронту.

У овој маневру војма се истакла одлична дисциплина, хитрина, вјешто маневрисање и управа ватром, чим се доказало, да наша војска, у току дугог периода мира, није ни у чим изгубила својствене јој старе ратничке особине.

У 11^{1/2} сати, по наредби руковоца маневра, свирај се знак за „Свршетак“, последије чега се војска окупила на простору између Миркова моста и Доње Горице, где је Његово Краљевско Височанство Књаза Господара, праћен Њ. В. Књазом Мирком, предлагло војску и пјавану јој своје задовољство на одличном држању за вријеме маневра, који га је пријатно изнадло, како развојем самога маневра, тако и добрим руковањем интенданце, која се сада први пут у практичном раду показала.

Послије довршеног прегледа, војска је по наредби руковоца маневра отпуштена својим кућама.

Сјутрадан, 23 септембра, одржата је у просторијама команде батаљона Стојеће Војске у Подгорици у присуству Њихових Кр. В. Књаза Господара, Књаза Насљедника и Њ. В. Књаза Мирка, свјех официра и позватих гостију, критика о маневарском раду.

Послије свршене критике, Њ. Кр. В. Господар позвао је све официре на заједнички објед, којему је присуствовао руски војни аташе потпуковник Н. М. Потапов и наши министри.

За вријеме одреда прву здравицу Господар је подигао Својој храброј војсци и њеним официрима; за тим је издржавио Његовом Величанству руском Цару и његовој храброј војсци, која се јуначки бори на Далеком Истоку.

У даљем подужем разговору Њ. Кр. Височанство Господар скренуо је говор на недавно путовање Њ. Кр. Височанства Књаза Насљедника у Биоград, нагласивши братски дочек, који му је у Биограду учинен, као и то, да Њ. Величанство Краљ Петар љуби Црногорце, интересује се о њима и да им је преко Књаза Насљедника свијема послао свој поздрав. На ове ријечи сала, у којој је, осим других гостију, било 250 официра, одјекнула је бурнијем ускликом: „Живио Краљ Петар!“

На овом заједничком ручку Њ. Кр. В. Књаза Господар, из пијетета према сјени Свог Великог Претка св. Петра — побједиоца на Морачи, Мартинићима, Бусовнику и на многим другим бојним пољима, изабрао га је за покровитеља црногорске војске, и у спомен Његов освојеног ордена св. Петра.

Св. Петар је својим великим дјелима и мукама поднесеним за српски народ у опште, подигао најљепши споменик у срцима свију Срба, који поштено мисле и осјећају, а овај орден, који ће од данас красити јуначке прси црногорске, још више ће на та дјела потсећати сваког оног, који га заслужио буде и одушевљавати га за нова прегалаштва и јунаштва.

Миропомазање Краља ПЕТРА I.

У неђељу 26 септембра, извршено је у Жичи свечано миропомазање Њ. В. Краља Петра I. У 9 часова Краљ је са свима краљевским знацима уз сјајну пратњу кренуо према цркви. Читав пут је био красно искићен заставама и зеленилом. С обадвије стране било је доста народа. Звона су звонила, докле год пратња није стигла цркви. Код западних врата дочекао је Краља митрополит Инокентије с епископима у најсвечанијем орнату. Кад је Краљ приступио црквеном прагу, митрополит му је пружио крст, да га пољуби. На то је Краљ, праћен митрополитом, епископима, свештеноством и осталом прагом, ступио у цркву и пошао према пријестолу. И онда је почео свечани чин, који је извршен по црквеном обреду и програму, који смо у прошлом броју саопштили.

Послије свршеног миропомазања Краљ се је испео на трибину у пољу пред црквом. Био је са свима краљевским знацима на себи. Гомиле народа пролазиле су и клањале му се кличући: „живео!“ У 11 сати био је Краљ опет у Краљеву. У 12 сати био је велики свечани ручак, коме су присуствовали све владике и сви остали великодостојници. За вријеме ручка Краљ је пред испуљеним гостима изговорио ову значајну бр. једу:

„Избор мој за Краља Србије допуњен је данас важним црквеним чином, којим је света црква наша видљиво пренијела на мене још једну одговорност.

страна навале Јапаници, свале га, вежу му ужом руке и ноге и тријумфујући понесу га у кинеску кућу, што недалеко одатле стајаше. Како му је истекло много крви, Рогољев и не помишљаше да се протви.

— Види се, да је дошло вријеме да се умире! — рече он и са стојицамазмом Руса покори се својој судбини.

Али не бјеше му суђено да умре.

Донесоме Рогољева у кућу, један Јапанец, сигурно ранар (фелшер), пажљиво прегледа његове ране, па их онда вјешто и бржљиво завјезе. Послије тога, други један војник донесе чиницу кокосије суше, врло укусно згтовљене, и неки наксјелослатки колач. Тај се колач особито допао Рогољеву, толико му се допао, да је и други замолио. Саг дали зато, што га Јапаници нијесу разумјели или ни они сами нијесу имали доста тих колача или ушљед чега другог, тек Рогољев други колач не доби од њих, него мјесто тога, Јапаници му наново свежу руке и ноге и положили га на банак, поставе поред њега Кинеза стражара. Лежећи на банку и осјећајући се последије завоја и ситог ручка много боље, стаде Рогољев размшљати како да умукне.

Мало-помало стадо он опреано мицати рукама, трудећи се да растегне уже, али Кинез стражар на скоро опази то, викне јапанске војнике и каже им, да је козак покушао да се ослободи својих уза. То извјешће разјари Јапанице, они се с громким крицима баде на Рогољева и машући му испед очију ножевима, што им служажу као бајонети, стадоше му пријетити смрћу, ако само још једанпут покуша да се развеже.

Не бјеше друге, него поворити се. Тако је прошла ноћ. Сјутрадан Јапаници

За дјела своја ја ћу без сумње давати рачуна пред неумитним судом историје, али је одговорност моја куд и камо већа пред судом Свеомогућга.

Прије него што сам у Жичи примио свето миро, сматрао сам за дужност своју, да одем и поклоним се грубу Првојвјечаног.

Традиција миропомазања и крунисања почиње од њега, а на владарима је, да се сваком приликом покажу као достојни чувари и поштоваоци великих традиција народних.

Ја сам срећан, што се је чин миропомазања могао завршити у Жичи, где су толики слави владари наши примали благослов црквени.

Али сам немање срећан што се јетај чин обавио у кругу мојих драгих Краљевана, којима нека је хвала на искреном дочоку и учешћу.

Ја не знам да ли ће ми Свеомогући досудити, да се покажем достојан предходника мојих у славној историји српској. Али знам да ћу све своје силе употребити, да у народу стекнем оно поштоване и ону љубав, коју су уживали већина од њих.

Вјеран традицији и тих старих владара и Дома Карађорђева, ја ћу бити ваада најискренији син свете цркве, која је данас издила благослов свој на мене.

Црква је наша била вјековима носиоцац и националног знамења и националне свијести наше, а на владарима је, да јој ту улогу историјску признаду и по могућности и даље досуде.

Одајмо пошту тој историјској улози цркве наше и зажелимо јој успјеха у националној мисији, коју она има још да испуњава.

Испујмо чаше за славу и величину свете цркве и народносне улоге њезине!“

На овај говор Краљев одговорио је митрополит, истичући Краљеву побожност и поштовање народних традиција као карактерне одлике куће Карађорђевића. Рекао је, да ће свештеноство са радошћу прихватити ријечи Краљеве о националној улози српске цркве и да ће све своје силе посветити испуњавању те мисије.

Посланик Већић у врло лијепој говору истакло је значај манастира Студенице и Жиче, њихове улоге у историји и важност, коју им је одмах и сам Карађорђе прило. Вечни је опраћ живје напоре Карађорђе, па рад оца данашњег Краља на подизању Србије и завршио истицањем на да, које су се подлагле на данашњег Краља и које су се почеле испуњавати.

У вече истог дана приредили су Краљевини народну забаву, којој су присуствовали и оба Краљевина, а сјутрадан отпутовао је Краљ с пратњом у Крагујевац. У уторник, 28 септембра, повратио се Краљ у Биоград.

На успомену миропомазања Краљева узидана је у манастиру Жичи плоча споменица, на којој је урезан овај натпис:

Први крунисани Краљ обновљене Србије П Е Т Р I.

миропомазан у Жичи, вадубини Стевана Првојвјечаног 26. септембра 1904.

Плоча је од бијелог мермера велика 1—1.30 м.

Л И С Т А К.

КОЗАКОВО ВЈЕГСТВО ИЗ ЈАПАНСКОГ РОПСТВА.

— Слика из садашњег рата. —

Почетком јуна од 6 сотније Читинског пука послано је у извиђање четири козак, међу њима и Иван Рогољев. Овдје нека је речено, да је Рогољев сасвим млад козак, који је тек ове године примљен у службу.

Пут извиђача водио је кроз село Хашинтоу у долину Хатугоу, коју су, како се чуло, посјели Јапаници. Козаци су ишли цјетице, по брдима, бирајући најпуствије, дивље крајеве. Ускоро опази на обронку једне горе јапанску стражу. Желећи да тачније дознају број и распоређење непријатељско, козаци легаше на земљу и стадоше пузити као змије, не правећи ни најмањег шума. Допузавши на 60 корака, они добро видјеш, да има 70 Јапанаца и да осим тих других нема. Освједочивши се о том, они стадоше лагано пузити даље одатле, али једним неопрезним покретом камен се скотрља испод ноге и све је прозвало. Јапаници се тргоше, поскокаше са својих мјеста и журнуше на све стране. Не прече ни минуто, а незвани гости буду ошажени. Те сад отпоче прави лов на њих. Обасипани кишом пушчаних зрна, козаци се раздијелише; тројица, од којих један бјеше рањен, појурше наатраг, скачући с камена на камен, а четврти, Рогољев, добивши двије ране у руку и у бок, отпузи управо у трску у нади да се тамо сакрије. Допузавши до трске и заувлашавши се у густињ, Рогољев скане кошуљу и стаде раследати добивене ране, али у тај мах на њега са свих

наново нахране Рогољева кокосијом супом и колачем, који му је тако пријо. Уопште Рогољев се није могао потужити на поступање Јапанаца с њим, оно бјеше пријатељско. Неколико пута, час један, час други Јапанац прилажаше му и добродушно показујући зубе, сједажу до њега на банак и ћеретаху му, али то Рогољев није могао да разумије, није се јако ни интересовало, јер све то бјеше само њихова глупост и ништа више.

Дан се кљонио вечеру. Наједанпут негде загрми пуцање. Јапаници се тргоше, дохватије оружје и ускоро цијела стража, свих 70 људи распу се у стрљачки ланац, где се паљба распаливала све силније и сјалније. Прије одласка они изнесу Рогољева из куће, положи га на земљу недалеко од ње, а стражар, који је остао код њега, привеже га дугачким ужом у своју ногу.

Наступи ноћ. Паљба се стиша. Рогољев је лежао, а срце му је убрзано било... Руски мегци га особито потсејаху на оно, што је вагубило... Сјетио се своје козачке станице, сјетио се другова, што их је оставио у пуку, сјетио се алатне слободице и неодолјива жеља да умукне, да се избави из мреког ропства, захвати душу козака.

Опреано окрену главу и погледа на овог стражара О, радости! Јапанац, оставивши пушку на страну, пружио се је колико је дуг и чврсто спаваше, подметнувши руку под главу.

— Гле, какав је то стражар! Слава! — зачуђу се Рогољев.

Желећи да се увјери, колико је кријепак сав стражарев, Рогољев опреано дрну у же, којим је био везан за ногу стражарева. Овај се и не мрдуу. Онда Рогољев, не губећи ни часка, снажно стаде радити рукама, наглед на бласку слободу

Изрека из класичне старине: „Ког Богви милују, умире млад“, потијече из прње углађености чувства, да се ослади горка чаша, коју испија породица, друштво, народ због ране смрти каквога миљеника. У јучерашњем пустом гласу, што нам долаше из Дубровника, да је Антун Фабрис преминуо, мислимо да и његов род, и дубровачко друштво и народ српски мучно ће се узтешити горњом изреком, него ће још и закукати:

„Ој невољо, нијдје те не било.“

А и истинито биће то нарицање, јер Антун Фабрис живио је за своје миље, којима је био син, отац, брат; дисо је ва Дубровник, за који се тргао до Мончања; одушевљавао се за свој српски народ, ва који је доста страдао.

Антун Фабрис родио се у Дубровнику, где је прве школе и средње свршио, а затим у Бечу апсолвирео факултат философики. Био је наставником у Сплетској и Задарској гимназији, а у Дубровнику, где је желио, не би му суђено да одгаја омладину. Кад није могао с катедре, а он се лати листа „Дубровника“ да њим бодри тромост старијих, а потијурје прегалаштво млађих. У том раду упале у неприлике. Једном га у Сплету поротници ослободисе, кад је оно противу Спачића војовао, а другом у Дубровнику допане тамнице, што пропусту у лист „Срб“ младацачку невину цјесму Тројановићеву.

Није само китио својим пером политички лист „Дубровник“ за много година и уређивао га, него је управљао и књижевним листом „Србо“, те тако био душа политичком и књижевном раду у старом Дубровнику. Но и друге су га гране разносиле, нарочито радничка, којој је посвећивао своје уморне силе, да радник одахне, заради и политички се освијести. Невољи је притијесио у помоћ, а особито је подмаздак штитио и кријепо. Уза све то бјеше скроман и повучен.

Кад се прилика приказивала, у новинарским конгресима је судјеловао: у Дубровнику, у Биограду, у Чешкој. Свака радост народна бјеше и његова; зато смо га и виђали и овдје међу нама у веселим приликама више пута, па се и иваче сјећао Црне Горе и пратио у листу симпатично све њене агоде и појаве. Гдје није могао да стигне, огласио би се жином или у листу, тек да одуши, што му у срду куцаше. На таки човјек, тек се примакнуо средовјечности, настаде у неповрат!

Политика, каже, да је неблагодарно поље. То је тако! Али да наши стари не засадише биљке, ми не бисмо сад имали дрвећа. С тога према таким покојницима треба да је јаснија успомена ~~Тотожак~~. Фабрис је био per excellentiam алтруиста, а како смо у узаном свијету, тај његов алтруизам наврало се сва на свој народ. По презимену старином латинске лозе, живље се закљачио за српску народност, у којој се по приликама прелио, како се то обично догађа по доброј и злој страни, јер Чесима је дика Ригар, а Хрватима Штросмајер, а многа је српска мајка закукала од својих потурица. Ми Срба можемо се подичити Фабрисом, што га је судба на-

дале му снаге, заборави бод у рањеној руци, заборави слабост, сјетио се само једног да ако ће да се ослободи, то може само сада или никада... Ужас од дугог ропства, страх од незавјесне будућности у туђој, бусурманској земљи учинише оно, што нагледаше немогуће... Рогољев се напрегне, дерући кожу с руке, и одријеша уже... Али то тек бјеше полак посла... Ваља развезати ноге. Рањена рука рђаво слушаше, ужасан бод му заноси главу, али страсна жеђ за слободом све побјеђује... Још минут два Рогољев је слободан... У тај мах Јапанац у сну нешто нерављиво проумла, удахне и лагано се преврне на леђа. Рогољев вадржаше и често обамро. Прође минут-два тешког чекања, а Јапанац као и прије спава тврдим, непробудним снам. Виђело се, да се дању јако уморио...

Рогољев се опрезно, бесшумно пријуче стражару и лако га гурне песницом у слабини; Јапанац се не одзва. Рогољев га још једном гурне, јаче, — Јапанац ни да се макне... Само стаде јаче хркати.

— Гле како хрче, проклетти жаго! — помисла Рогољев с мржњом, која наједанпут искрену у њему. — Но, чекај, ја ћу тебе...

Козак се брзо диже на ноге, још брже дохвати стражареву пушку, што бјеше положена поред њега, а на цијеви имажаше натакнут нож, високо га подигне изнад главе и из све снаге га дубоко сјурн у груди заспалога непријатеља. Нож се сјурн у тијело као у масло. Само негдје с кост иштруцну... Јапанац се згрчи цијелим тијелом, попрдиже се, на тренутак отвори запрешашћене очи, које већ ништа више нијесу видјеле, зарчки и отегну се... На дебелим уснама појави се крвава пјена и све бјеше свршено.

ниједа у наше јато, а срећни смо што је по-казвао чврста значаја, како то и бива више у побратиму него у брату, а то је он по-казвао у ријечи и дјелу. С тога ће га на-род харно спомињати, као што му и ми с ових брда кличемо: „Вјечна му памет!

РАТНЕ ВЈЕСТИ.

Куропаткинова заповјест.

Богерал Куропаткин, издао је 20 сеп-тембра ову дневну заповјест:

„Више је од седам мјесеци, како нас је непријатељ мучки напао пред Портартуром. Од тога доба руска је војска односила много победа и на мору и на сулу, са којима се наша отаџбина с правом може похвалити. Али непријатељ није сломио, него гордо свијења још о потпуној победи. Манџурска војска, ма да јој је храброст и непромјенљива и стална, до сада није била бројно толико јака, да победи јапанску војску. Доста је времена требало, да се отклоне све оне тешкоће и да војска то-лико појача, да са потпуним успјехом уз-може довршити своју тешку, али славе пуну задаћу, која јој је намијењена. Али поред свега тога, и ако смо поновно суз-били јапанске нападаје, наперене против свију наших положаја у поред свију успјех-а, постигнутих код Дашичао, Лијанди-јансана и Љаојана, ипак ове успјехе није сам држао за подесне, да ступимо у напа-дај и наредио сам, да се почне одступати. Ви сте напустили позиције, које сте хра-бро бранили, а непријатељ није смио да вас узнемирује и посред опасности нове борбе повукао се у спремљене нове положаје. Послије петодневне крваве борбе код Љаојана, послје успјешне одбране свију предњих и главних позиција, дошли сте у Мукден. Под најтежким приликама, нападнути од Курокијевој војске, прола-зила сте ви скоро непроходним путевима, дају бојења се, а ноћу вукући својим рукама кола и топове, а нијесте се ни један изгубили, нијесте оставили ни једног рањеника, нити је комору каква неприлика свашта. Наредио сам одступање тешким срцем, али са несаломљивом вјером, да је оно нужно за потпуну, одлучну пбједу над непријатељем, чим за то дође угодно вријеме

Цар је одредио толики број војске у борби са Јапаном, да нам је победа си-гурна. Све оне тешкоће, с којима је било очекивано одашање војске даљином преко 10.000 врта, отклоњене су. Стотинама хи-љада људи, десетинама хиљада коња и кола, миллијонима пудова равних прибора шаљу се седам мјесеци непрекидно из Јев-ропске Русије преко Сибирије и Манџурију, а ако до сада послате регименте не буду довољно, добиће нове *Јер несаломљива воља нашег Цара, да победимо прошле-ника, извршиће се немилосрдно.*

До сада је непријатељ, ослањајући се на своју велику војску, постројењем своје војске заобилазећи нас, могао по својој увиђајности бирати угодно вријеме за на-падај. Али сада је дошао тренутак, који је цијела наша војска жудно очекивала, да ћемо ми поћи против непријатеља. Дошло је вријеме да приморемо Јапанаце, да оно раде што ми хоћемо, јер убојни снаги ман-џурске војске довољно је да пријебемо у на-

Бајивши пушку, Рогољев без баирице стаде бјежати, мислећи само на једно, да какогод не изгуби пут и не настрада на Јапанце. У том бјежању бјеше нечег безумног, нечег натприродног. Рањен са два куршума, ослабљен губитком крви и преживљеним утисцима, Рогољев је често удицао у себе притицај снаге, који је, ве-за се од куда, долазио, и та снага носила га је као на крвима, не дајући му да ојења ни бола ни умора.

— Стој, ко иде? — загрми сидан глас, и на суерет Рогољева виђе из густе треке брадат козак-стражар.

— Свој, браћо свој! — викне Рого-љев не својим гласом, и у часу изгубиши свијест, као покопани паде пред ноге нехо-тице зачуђен и изненађен таким нео-чекиваним случајем његова друга из истог пука.

Кроз један сахат Рогољев, умирен и похвален од генерала *Мисченка*, већ је лежао на некој постељи, која је убрзо намјештена из свега, што се могло наћи, а бјеше бескрајно срећан, што је опет међу својима, опет у својој пуној, златној слободици. А тамо, далеко на гори, запре-паћени Јапанци, као уплашено стадо, гураше се око убијеног друга не разуми-јевајући, како је могао козак, веваних руку и ногу а ослабио од губатка крви, одуети од здравог њиховог војника пушку његову и њом га заклати, заклати па по-бјећи.

Ако Јапанци вјерују у ђаволе, они у овом случају допшта нијесу пропустили да замисле на умашће непријатеља рода људског. То их је једино и могло донекле утјешити.

шад. Но непрекидно морате имати на уму, да је осам броја војске потребна и одлучност свијех војника од најнижег до највишег, па да се јаки и храбри непријатељ победи. Ма да се какве жртве од вас траже, нека вас прожме свијест о томе, како је ова победа важна за Русију. Сјетите се, како је ова победа важна, да ослободимо нашу браћу у Портартуру, који седам мјесеци држе тврђаву, повјерену њиховој одбрани.

Војници! Наша војска, јака једин-ством с Царем и цијеле Русије, извршила је у свима нашим ратовима велика јуначка дјела за корист отаџбине, и у очима свијех народа задобила је славу. Сјетите се, да је Царсва воља нама повјерила одбрану и до-стојанство Русије и наших права на Да-леком Истоку. Имајте увијек на уму, да је одбрана части и славе цјелокупне руске војске положена у ваше руке. Узвишеши вођа руске државе са цијелом Русијом моли се Богу за вас и благосиља вас! Оснажени овом молитвом за нове јуначке подвиге, морамо, прожети свијешћу о важ-ности повјереног нам задатка, без сваког одлагања и чврстом одлуком испунити до краја своју дужност, не штедећи при том ни свог живота. С нама Бог!

Одличовања у руској војсци.

Под предједнитством генерала Херн-гроса одржат је 16 септембра у Мукдену скуп мјесног Георгијевског орденског ви-јећа, на коме је ријешено, да се награде IV. степеном ордена св. Ђорђа ова лица: Вршилац дужности началника арти-љерије 3ег Сибирског корпуса пуковник *Шверин*, за вјешто и успјешно руковање пљбом у бојевима од 13 и 17 августа под Љаодајангом и Љаојангом;

Пуковник Зарајског пука *Мартинов*, зато што је својом иницијативом извео свој пук, напао јапанско крило, потврдио их и тијем олакшао руски положај на пози-цији Ландсјана;

Командир Барнаулског пука пуковник *Доброшин*, зато што је одбио четири ја-панска јуриша у боју од 11 јула код Да-шичао;

Командир Iог Источно Сибирског пу-ка пуковник *Бези*, зато што је под Љао-јангом за два дана и двије ноћи задржа-вао много надмоћнијег противника, који је покушавао читавим низом јуриша, да оби-ђе руско крило при узмацању с предњих позиција;

Командир 21ог Источно Сибирског стрјелачког пука, пуковник *Ласки*, зато што је успркос унакрсном огњу одбио пет очајних непријатељских јуриша;

Командир 24-ог Источно Сибирског стрјелачког пука флигел ађутант пуковник *Ленички*, зато што је 13 августа код Ла-ндајана одбио три, а 17 августа код Ља-ојанга шест жестоких непријатељских на-пада;

Командир 26ог пука флигел ађутант пуковник *Семцов*, зато што је свијем сво-јим радом, а особито заузимањем неких важ-них предњих позиција, одаљно опсаду од Портартура;

Потпуковник *Мисхелов*, који је 17 августа командовао пуком, и самопжртво-вањем и рјетким јунаштем одржао све позиције, које је пук највише заузимао;

Командир Iве батерије шесте Исто-чно Сибирске бригаде потпуковник *Кристо-форовић*, који је код Ландсјана заћутао четири непријатељске батерије и спречио Јапанцима, да не пријећу у напад, а под Љаојангом, 17 и 18 августа, таквим исто вјештим руковањем одбио је много напада и прикрито празнину међу првим и трећим Сибирским корпусом;

Командир 2ге батерије 9те Источно Сибирске бригаде потпуковник *Пашченко*, који и ак) је био рањен у руку и конту-жен у главу, остао је на мјесту тецајем свега боја 11 јула, који је трајао 14 сати, и тако је вјешто и јуначки руковао пљ-бом своје батерије, да је тецајем боја испа-лио више од 4 хиљаде метака;

Командир Iве Забайкалске батерије флигел ађутант војнички старјешина *Га-зирлов*, који је својом батеријом заћутао сваку непријатељску батерију, која је с њим у додир дошла;

Потпуковник Барнаулског пука *По-бојевски*, који је 11 јула одбио осам непри-јатељских напада;

Потпуковник истог пука *Ахмедјани*, који је 11 јула четири пута са својим ба-таљоном јуришао бајонетима и осујетио непријатељу, да заузме напуштене руске позиције на лијевој крилу;

Штаб-капетан Сибирске артиљери-ске бригаде *Бобр*, који је 18 августа ви-ше пута зауставио непријатеља огњем са зауветих висова;

Капетан Источно Сибирског стрјелачког пука *Сурин*, који се одликовао ју-наштем и хладнокрвношћу 17 и 18 авгу-ста под Љаојангом, одбијајући многоброј-ног непријатеља;

Потпоручак 8-ог Томског пјешачког пука *Костров*, који је заповједао једним шанцем код Љаојанга и одбио 4 ноћна напада многобројног непријатеља;

Потпоручак I-ве Сибирске артиљеријске бригаде *Собољевски*, који је запови-једао полубатеријом и заћутао 12 непри-јатељских топова, а за вријеме кад је Бар-наулски пук нападао, помогао му је тијем,

што је сву непријатељску ватру на себе обратио.

Главнокомандујући потврдио је сва ријешења орденског вијећа, а у вече су сви чланова вијећа и сви нови кавалери позвати били код њега на вечеру.

Куропаткин и Грипенберг.

Чим је генерал Грипенберг био на-значен за команданта друге Манџурске армије, неки листови, који су непријатељ ски расположени према Русији, почели су просипати лажне вјести о томе, као да међу генералом Куропаткином и Грипен-бергом постоје напетости и непријатељски односи, те да ће тешко они двојица моћи заједнички и сложено радити на општој ствари. У колико су све те вјести нео-сноване, види се најјасније из депеше ге-нерала Куропаткина, коју је упутио Гри-пенбергу приликом његова наименовања. Та депеша гласи: „Чим сам добио вјест о томе, да ћете Ви бити наименовани за ко-манданта друге Манџурске армије, послао сам Вам једно писмо и неке документе, за које сам рачунао, да ће Вам бити потре-бити при том наименовању. Сад, кад сте већ наимен вани, подносио Вам моја искре-на честитања, сјећајући се са великом љубављу онога времена, кад смо заједнички служили Отаџбини у Туркестану, гдје сте Ви били мојим учитељем у ратној вјештини. Увјерен сам, да ћемо и овдје увијек ра-дити сљужно и пријатељски. Нека Бог штити Вашу подухећа“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Седмодвратна Жича и Студеница).

Ова стара српска задужбина, у којој је 26 септембра извршено миропомазање Њ. Величанства Краља Петра I, налази се недалеко од ријеке Ибра, удаљена не пуна пола сата од вратима Краљева. Овај чувени манастир подигао је син великог жупана српског Стевана Немање, Стеван, који је први вјенчан за српско-га краља, те се због тога и назива Стеван Првојенчани. Жича је саграђена 1206те године, дакле мање двије го-дине има овој светој обитељи од 700 го-дина. Манастир се налази у двитомом по-ложјају и св. Сава, брат Стевана Првојен-чаног, пошавши по други пут у Свету Гору, наредио је, да у Жичи буде столи-ца српске архиепископије. Из повеље, ко-ју је манастиру дао Стеван Првојенчани, чје је тијело и сада тамо почива, види се, да је Жича била намијењена, да се у њој крунишу српски краљеви и постављају архиепископи и епископи. Седам српских краљева крунисано је у том манастиру и сваки краљ ушао је кроз засебна ново отворена врата, и због тога се храм и назвао Седмодвратна Жича.

Године 1520, Жича је била похара-на и опустјела. С времена на вријеме свра-ћао је тамо ипак побожан народ, а по ко-ји одважнији српски калуђери одслужили су Турци храм толико оштетали, да се од 1813те године тамо није могло служити. За вријеме књаза Александра Карађорђе-вића, оца данашњег српског краља, Жичу је обновио и украсио ужицко-крушевачки епископ Јанићије Живковић. Под кубетом манастира Жиче на своду врата види се слика Стевана Првојенчаног и његовог сина Радослава, који је приликом круни-сања (1220. г.) одређен за наследника прјестолоа.

Студеница се налази на ријечи Сту-деници. Овај манастир подигао је велики жупан српски Стеван Немања, а саграђен је од разнобојног лијепо у склад доведеног мрамора. У том манастиру сахрањено је тијело оснивача Немањинске владалачко лозе и оснивача манастира Студенице. Ту је сахрањен Стеван Немања, који се пред своју смрт закаљуђерио, и у калуђерству добио име Симеун. Он је умро у Светој Гори, у српском манастиру Хилендару, који је такође задужбина његова и задуж-бина сина му св. Саве. Св. Сава пренио је доцније мошти свога оца, Стевана Не-мање, у манастир Студеницу. Наша црква уврстила је Симеуна — Стевана Немању у сведе, и под именом Свети Симеун Ми-роточиви, наша црква празнује му дан 13 фебруара.

У манастиру Студеници, у цркви у њивоту налазе се мошти и Стевана Прво-јенчаног, краља српског, сина Стевана Немање и брата Светог Саве. Овај мана-стир чувен је и због тога, што је и послје смрти Немањине благотворно утицао на разне неугодне прилике, које су се јављале у старој српској држави. У тај манастир дошло је, као што нагласисмо, св. Сава мошти свога оца Симеуна Мироточног и ту, над гробом свога оца, измирили је зава-ђену браћу своју, Стевана и Вукана, који су се тада претирали о прјестолу српски. Ту, у том манастиру, гдје је Немањино тијело положено било и тијело сина му Првојенчаног краља, Стевана, кога народ назива Светим Краљем, и који манастир хранаше многе свете услове на св. Саву, народ српски налазао је утехе и опорав-љења у дјетињској борби својој. А када,

послије многог испаштања, куцну час срп-скоме ослобођењу, манастир Студеница пре-даде тадашњим српским старјешинама на народа ковчег са моштима светог краља. Тај се ковчег носио по пробуженој Србији и још многу и многу хиљаду српских уста-ника подизао на оружје. За времена Ко-чине крајине, кад је Србин при крају XVIII вијека под капетаном Кочом устао на оружје, у средини устаника налазио се студенички ковчег са моштима Стевана Првојенчаног и храброг борце, да истрају у искушењима и борби. А када је 1804 године Карађорђе поново подигао Србе на оружје, опет је ковчег ношен по земљи и уливао поштовање, храброст и наду на скорашње српско ослобођење.

Садашњи српски Краљ послје миро-помазања у Жичи посјетио је и Студе-ницу, и поклонио се моштима Стевана Не-мање и Стевана Првојенчаног краља. Мошти „светог краља“ свецано су премје-штене у нов њивот, украшен сребром, вла-том и кадивом, који је ковчег спремила још у своје вријеме књагиња Персида, су-друга српског књаза Александра Карађор-ђевића, а мати садашњег Краља Петра.

(Споменица за крунџбене свеча-ности). Српска влада одлучила је, да се нареди нарочита „Споменица“, која би имала да обухвати свечане дане краљевог круни-сања и миропомазања са кратким описом тих свију свечаности. „Споменица“ ће ова бити у облику једног већег албума са илу-страцијама најважнијих момената, како са крунисања, тако и са миропомазања краље-вог. А тако исто ће бити израђен и посебни албум крунисања.

(Југословенски алманах). У недељу састало се више српских књижевника у Биограду, да вијећају о издању и уређи-вању Југословенског алманаха. За предјед-ника конференције изабран је г. Симо Ма-тавуљ. Ријешено је, да се у алманах унесу радови само живих књижевника и умјет-ника, даље да се могу увијети и већ штампане ствари, као и нове, које уређивачки одбор изабере у договору с писцем. Текста ће бити у алманаху 40 штампаних табакса, по 10 за сваку народност. Одбор вијећа и оцјењује од колике ће величине бити радови. У одбор, који ће уређивати српски одјељак алманаха, изабрани су: Павле По-повић, Љубо Јовановић, Ристо Одавић и др. Јован Скерлић од стране књижевника, а Љубо Нешић и Св. Петровић од стране великошколске.

(30-годишњица свјетског поштан-ског савеза) 15 септембра 1874. били су сакупљени у Берну у Швајцарској наступ-ници свијех земаља јевропских, Саваних Држава Америчких и Ћипа на поштански конгрес, да се посавјетују о основи уго-вора од Њемачке предложеној, те је већ 9. октобра те године створен свјетски по-штански савез потписивањем опћег поштан-ског савезног уговора. Тиме је ударен те-мељ установи, која народе скоро све Земље уједињава у поштанску заједницу. Овај свјетски поштарски савез сматра се као велико дјело мира и добра народа, те ће остати у историји као трајни славни спо-меп свијех опшних, који су радили на осни-вању и проширивању ове свјетске установе. Државе, које још не припадају овом саве-зу, само су оне, које немају још уређена поштарства и уопће имају неузатан промет.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Цетиње, 1 октобра.

(Деманти). Неки биоградски листови, а по њима и многи други српски, па и страни листови донјели су вјест, да је Њ. Кр. В. Престолонаследник Књаз Данило при поласку у Биоград и повратку са крунџбених свечаности провео неко-лико дана у Маџарској у долу код грофа Зачија и дају томе неку важност због не-кадашњих пријатељских, а данас — како поменути листови кажу — непријатељ-ских односа грофа Зачија према владају-ћем режиму у Србији.

Сва ова и њима слична подметања пука су алаха и гола измишљотина срп-ских непријатеља, којима братска зајед-ница Србије и Црне Горе сигурно не иде у рачун. Њ. Кр. В. Престолонаследник Књаз Данило нити је при поласку у Био-град, ни у повратку био у долу код гро-фа Зачија, нити се је никаквом приликом с њим гледао.

Жалосну дакле службу служе срп-ским интересима овакви листови, који са провидном злобом намјером сличне кле-вете просипају.

— Госп. М. Ј. Вукасовић, врлн Ср-биан Бокел и царско руски консуо у Буе-носјајрес налазио се од неколико дана овдје са својом фамилијом.

Госп. Вукасовић је био примљен у приватној аудијенцији од Њ. Кр. В. Го-сподара.

(Стојећа Војска). 24 ти ред првог ба-таљона наше Стојеће Војске на Цетињу, а 23-ћи ред другог батаљона у Подгорици већ су од неколико дана сакупљени и от-почели су своја редовна вјежбања.

(Војничка школа). Јуче, 1 о. м., у осам сати из јутра, извршено је у овлашњој Војничкој Школи призивање св. Духа, иза чега су почела редовна предавања. Течај учења трајаће у овој школи двије године, према чему је и удешен наставни план и програми, како из предмета општег образовања, тако и из предмета општег образовања. У овој школској години примљено је у поменути школу 75 подопфицира, а раде у њој 11 наставника.

(Из Дјевојачког Института). Све радње око поправки и проширења Института довршене су. Здање је тако удешено, да у потпуном смислу ријечи одговара свијема како педагошким, тако и хигијенским захтјевима. Ученице су се окупиле 29. и 30. септембра, те се је и редован рад у заводу већ отпочео. Број ученица у овој школској години износи 95. У Институту раде ове године, осим Началнице, седам наставница и шест наставника.

(Из управе општине вароши Цетиња.) Супруга ц. к. аустро угарског посланика на Цетињу Ђ. Е. Г. Барона Куна, преувеличана госпођа Бароница Кун послала је 1. октобра ове године Управи општине вароши Цетиња 100 круна, као поклон за цетињску сиротињу, на чему јој се овим од стране општинске Управе, а у име цетињских сиромаша, најсрдачније благодари.

(Похвално.) Занатлијско пјевачко и тамбурашко друштво на Цетињу, трудећи се да одговори својој циљној, т. ј. да осим пјевања и свирања и своје сиромашне чланове у нужди помогне, отворило је на Цетињу у кући г. М. Драгића бријачницу од које ће чист приход на горњу циљ бити употребљен.

(Освећење цркве.) Пишу нам из Грахова: 13 септембра извршено је освећење новосаграђене цркве на Вилусима у Грахову. Освећење је извршио Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан са племенским граховским свештенством, а свршено је у 11 сати прије подне. У 12 сати сви присутни гости, којих је било много, како из самог Грахова, тако и из Херцеговине и Приморја, сјели су за богатом трпезом, која је била на отвореном пољу приређена и заједнички су обједовали. Ова црква може се убројити међу најљепшим у Црној Гори, како по грађевини, тако и по врло лијепо израђеном иконостасу, који тијем више пажње заслужује, што га је израдио прост сљак — самоук. Око грађевине цркве уграђено је око 30.000 круна, а то је доста крупна цифра, особито кад се узме у обзир, да су тај трошак учиниле само 120 кућа, што на Вилусима станују. Црквене пак ствари већином су дарови појединих племенитих и побожних приложника овога св. храма. Мислимо да се неће преварити ако речемо, да цркве, школе и путеви у Грахову заслужују сваку похвалу и да могу другим племенима за примјер послужити.

Прије него је Високопреосвештени Митрополит кренуо на Цетиње, походио је и манастир Косијеро и, како чујемо, наредно је, да се учине знатне поправке у манастиру, а то је свакога обрадовало, јер је тај манастир још од старина једна од првих светиња народних на овоме крају, а у новије доба још више, од кад у томе манастиру почивају св. мошти другог српског архијепског св. Арсенија.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“ и руске „Трговачко-Телеграфске Агенције“.

Рат између Русије и Јапана.

ЛОНДОН, 26 септ. — Јутрошњи листови доносе писмо министра Ламедоуна међународном друштву мира, у којем министар одговара на предлог друштва, нека енглеска влада у свени с осталим велесилама предложи Русији и Јапану, да обуставе рат; да влада не може предузети такав корак, јер га не држи корисним, пошто ни једна ратујућа страна није захтијевала, да која држава посредује.

ПЕТРОГРАД, 26 септ. — Цар, Царица, Царевнић и Велики Књаз Александар отпутовали су у Ревел.

ПЕТРОГРАД, 27 септ. — „Правитељствени Вјесник“ јавља из Мукдена, да је Куропаткин 19 ов. мј. управно војсци дневну наредбу, у којој истиче како је потребно било до сад одступати, па да се непријатељ коначно победи. Сад је манџурска војска довољно јака, да пријеђе у офанзиву, с тога Куропаткин

повиња војску, да биде свјесна тога, како је важна победа за Русију, а нарочито за ослобођење Портартура ПЕТРОГРАД, 27 септ. — Вијести о промјенама у врховном заповједништву на бојишту не одговарају истини, већ се оне имаду сматрати само као опште призивање Куропаткиних одличних војничких способности. Опште је мишљење, да се Куропаткину даде потпуна слобода у извођењу његовог ратног плана. С тим стоји у већи вијест о његовој наименовању за врховног заповједника.

РЕВЕЉ, 28 септ. — Цар и Царица прегледали су балтичку флоту, па су се повратили у Петроград.

ЛОНДОН, 28 септ. — „Рајтер“ јавља из логора ђенерала Окуи, да према китајским извјештајима, Руси граде ровове јужно од Мукдена, подижу утврђења, утврђују позиције на планинама и око жељезничке пруге. Иста таква утврђења подижу и око Гјелинга.

ТОКИЈО, 28 септ. — „Рајтер“ савија из јапанских поморских кругова, да су Јапанци прије неколико дана концентрисаном ватром са сува и с мора успјели, да оштете три руска брода непознатог типа. (!)

ПЕТРОГРАД, 28 септ. — Дописник „Биржевија Вједомости“ телеграфше из Мукдена, да се општи положај на бојишту у Манџурији потпуно измијенио. Главна јапанска војска повлачи се на југ. Јапанци не само да напуштају позиције, које су заузели послје битке код Љојанга него чак и оне, које су имали на своје лијево крило. Они су се пошљедњих дана повукли за 50 километара на југ.

ПЕТРОГРАД, 29 септ. — „Руски тел биро“ потврђује вијест, да је Александар стигао 23 о. м. у Мукден и да је одмах вијећао с Куропаткиним, послје чега је овај пошао к предњим четима и предузео офанзиву.

ЛОНДОН, 29 септ. — „Рајтер“ јавља из Токија, како се гласа, да су Руси предузели офанзиву, пријопли ријеку Хуанхон наваливши на Курокија заузели једну позицију, коју су Јапанци уз знатна појачања опет освојили. Губитци са обе стране велики су, али та вијест још није званично потврђена.

ТОКИЈО, 29 септ. — „Рајтер“ доноси, да је јапанска оклопница „Хејек“ наишла на мину 5. септембра и потонула. Од посаде, која је бројила 311 људи, спасле су се само четири особе.

ПЕТРОГРАД, 30 септ. — „Биржевија Вједомости“ јављају из Мукдена од 28 о. мј: Јуче прије подне био је жесток артиљеријски бој на цијелој линији. Јапанци су се полагано повукли пут југа. Око подна Руси су отпочели напад, а Јапанци су брзо узмакли. Код Јантаја су се ипак жестоко одупрли, а у центру су се очајно бавили. Битка се свршила ноћу. Непријатељске предстраже одбијене су до Јантајских рудника, а десно крило њихово повукло се јужно од Јантаја, док се лијево крило још држи. Данас је битка опет отпочела.

ТОКИЈО, 30 септ. — Ојам јавља: непријатељска војска од 26 о. мј. јако се окомила на наше десно крило. Непријатељско одјељење, састављено од једне пјешадијске бригаде и 2000 коњаника, са два топа, пријшло је 26 о. мј. у Таит ихо, 40 миља источно од Љојанга и пресекао наш саобраћај између Сихојана и Пенсаку, али тај саобраћај доцније је опет успостављен, и наше одјељење у Пенсику задржало је послје битке од 12 сати опет своје позиције. Сад је отпочела битка на цијелом фронту.

ТОКИЈО, 30 септ. — Битка код Јантаја трајала је јуче цео дан а данас је и опет почела. Успјех је до сад још неповнат. Јапанци су заробили

бродове „Фупин“ и „Фивгин“, који су хтјели увести у Портартур контрабанду.

РЕВЕЉ, 30 септ. — Балтичка ескадра отпловила је у Лијаву.

ТОКИЈО, 1 октобра. — „Рајтер“ јавља: Ојам извјештава 29 септ да је задовољан током операција. У битци између ријеке Тавсико и Хунхо центар и десно крило јапанско имали су знатан успјех, а лијево се крило још налази у жестоком боју и стара се, да заобиђе десно руско крило. У другој децени Ојам јавља, да је јапанска војска око поноћи 28 септ. увела два руска топа и осам артиљеријских кола.

ТОКИЈО, 1 окт. — „Рајтер“ јавља од 30 септ. Оку је заробио још 25 руских топова. Потоме вијести потврђују трајни успјех јапански.

ПЕТРОГРАД, 1 окт. — Куропаткин јавља од 30 септ.: Од 29 у ноћи свуда се бије жесток бој. Јапанци су концентрисали велику снагу противу средине и десног крила руског. Пошто је руска авангарда дуже времена држала позиције, повукли се наатраг на главне позиције. Одбисмо много напада, прелазећи често и у офанзиву и у лијево крило, гдје су биле двије жестоке битке, од којих се једна издила око заузећа једног кланца, од чега резултат није још познат, а друга с великим губитцима продужила се и сјутрада. На десном крилу заузели су Руси на бајонете једно село, доје су Јапанци држали.

ТОКИЈО, 1 октобра. — По рјепорту из главног штаба јапанског, све три манџурске армије постигле су јуче сталан успјех. Извођење операција за заобилажење руске војске код Пенсику извршено је успјешно. Број војске која учествује у боју виша је од оног код Љојанга. На много тачака битка је била жестока, но никада Губитци су врло знатни.

ТОКИЈО, 2 октобра. — Ојам јавља: бој траје на свој линији; Јапанци напредују добро.

ПРИЗ, 2 октобра. — „Хаванова штедица“ јавља из Мукдена: Јапанци одржали велику побједу; Руси се повукоше према сјевнеру, претрпјавши велике губитке. Битка још траје.

ПЕТРОГРАД, 2 окт. — Куропаткин јавља од 29 септембра: два пука нашег десног крила, пошто су претрпјели знатне губитке, повукоше се, оставивши на бојном пољу артиљерију; доцније ити пукови заузеше поново артиљерију, изгубивши само 16 топова. Пред свега тога, бој се од 29 септембра на томе крилу свршио, ушљед ноћног јапанског напада, неуспјехом; војска је била не само принуђена да одступи са позиција, него још поново топове изгубила. Сахаров јавља од 30 септембра: непријатељ је предузео жесток напад на наше десно крило; наше трупе остале су на својим позицијама, али су добиле наредбу да одступе, да не би остале усамљене. Лијево крило наше војске продужило је 29 септембра напад на кланце и послје упорног отпора од стране непријатеља заузео брежуљке близу кланца; но видећи, да та војска може доћи у опасност због велике удаљености, наређено јој је да се наатраг поврати. Наши губитци у тридневном боју огромни су.

ТОКИЈО, 2 октобра. — (Знатно) Ојам јавља: сви контра-напади, што их је непријатељ учинио 29 септембра код Пенсику одбијени су; средња и лијева колона десне војске заузеше у сраједу многе брежуљке на сјеверо-истоку од Јантаја, говише непријатеља, увеше у боју на истоку од Јантаја 13 топова с опремом и заробеше 150 војника; средња и десна војска успјешно гоне непријатеља. У сраједу једно непријатељско одјељење код Јантаја опкољено

је. Лијева војска увела је 25 топова, непријатељ је очајно учинио контра-напад, али је одбијен са великим губитцима.

ДРЕЗДА, 2 октобра. — Краљ Ђорђе је умро.

Службена објава.

П О З И В.

Ријешењем Књ. Обласног Суда из Бара од 25 августа т. г., број 864—01—904—55., са овим се позива бивши овлашњи апотекар Нико Шестанин, да предстане пред овим Судом дана 1. новембра о. г., ради поравњања рачуна са својим кредиторима; у противном случају после горе означеног рока, суд ће распоредити већ секвестрирано покуштво истога, и ухваћени новац саразмијерно раздјелити међу дужницима.

Број 305.

Улцав, 17. септембра 1904. г.

Општински Суд Вар. Улцава.

Р. 74

Бр. 285

1—1

Н О В О

БИБЛИОТЕКА НА ЗАЈАМ.

Овим се даје на знање п. н. грађанству, да је потписана Књижара спремила вишу количину равних књига из Српске Књижевности, које ће од 1. октобра т. год. давати грађанству на читање са претплатом од 2 кр. мјесечно, и 5 круна кауције, које треба унапријед положити за случај, ако дотична књига буде сасвијем употребљена.

Ко би желио претплатити се, нека изволи прегледати списак свију одређених књига, кога ћемо у будуће колико нам буде могуће снабдијевати са српским и страним књигама из новије књижевности.

Цетиње 1904 год.

Књижара

П. М. КАЛУЂЕРОВИТА.

Р. 92

Бр. 91

2—2

КОРИСНА НОВИНА.

Сјетска фабрика мљескарских производа г. г. Браће Бајер из Аугсбурга дала ми је искључиво право продаје свију својих производа за цијело Балканско полуострво.

Ова фабрика израђује најмодерније справе за израду сира, кајмака и масла, а има и сиринта за подсиравање млијека, које је врло чисто, сигурно средство а јевтиније него обично сирше.

Ово је сиринта у цијелој свијету препоручено и тржи се у велико, Краљевско Српско Министарство Народне Пријезде цијенећи важност овог сиринта, актом својим од 6 јуна 1903 год. препоручило га да се као по се корисно средство што прије у народу српском одомаћи.

Тражи се продавац за Књажевину Црну Гору, Босну Херцеговину и Далмацију.

Главни продавац треба да је дућаница који има са земљорадничким трговачким односија.

За продаваца је велика зарада као и за земљорадника јер се са овим пречишћеним сиринтем добија чистији и маснији сир, јер на сурутку изађе чиста вода.

За услове обратити се ваља г. Ђки Димитријевићу. Nisch — Serbia

Р. 155

Бр. 92

2—4

Занатлијско пјевачко и тамбурашко Друштво даваће у недјељу 3. октобра у 11 сати, у цркви на гробљу парастос свом милом добротвору и великом друштвеном пријатељу

Милошу Шаулићу.

У права.

Р. 29

Бр. 93

1—1